

როინ თათეშვილი, ეკონომიკის დოქტორი,
პროფესორი
სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ტურიზმის როლი სამცხე-ჯავახეთის ეკონომიკური განვითარების ჭრილში

აბსტრაქტი

სამცხე-ჯავახეთის რეგიონი საქართველოს სამხრეთ ნაწილში მდებარეობს და ქვეყნის ეკონომიკური სივრცის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ნაწილს წარმოადგენს. რეგიონი გამოირჩევა სტრატეგიული მდებარეობით, რომელიც მას სატრანზიტო და სავაჭრო კვანძად აქცევს, განსაკუთრებით თურქეთსა და სომხეთთან ეკონომიკური კავშირების ჭრილში. რეგიონის ეკონომიკის საყრდენი ტრადიციულად სოფლის მეურნეობაა: კარტოფილის, მარცვლეულის და მეცხოველეობის პროდუქტების წარმოება ეროვნული სასურსათო უსაფრთხოების მნიშვნელოვანი კომპონენტს ქმნის.

ბოლო წლების განმავლობაში ტურიზმი ეკონომიკური განვითარების წამყვან მიმართულებად იქცა. ბორჯომის კურორტი, ვარძიის კლდეში ნაკვეთი ქალაქი და სხვა კულტურულ-ბუნებრივი ძეგლები რეგიონს საერთაშორისო ტურისტული დესტინაციის სახეს სძენს. ტურიზმის ზრდა ხელს უწყობს დასაქმებას, მომსახურების სფეროს განვითარებას და მცირე ბიზნესის გაძლიერებას.

მიუხედავად ამ პროგრესისა, რეგიონს კვლავ აწყდება გამოწვევები, როგორცაა მოსახლეობის მიგრაცია, უმუშევრობა, ინფრასტრუქტურის განუვითარებლობა და ეკონომიკის სეზონურობა. თუმცა, სამცხე-ჯავახეთს მნიშვნელოვანი პოტენციალი გააჩნია აგრარული სექტორის მოდერნიზაციის, ეკოტურიზმისა და კულტურული ტურიზმის გაძლიერების, სატრანზიტო ფუნქციის გაფართოების და მცირე საწარმოების განვითარების თვალსაზრისით.

შესაბამისად, რეგიონის ეკონომიკური პროფილი აჩვენებს, რომ სწორი საინვესტიციო პოლიტიკისა და განვითარების სტრატეგიის პირობებში სამცხე-ჯავახეთი შეიძლება იქცეს არა მხოლოდ ლოკალურ, არამედ ეროვნულ დონეზე ეკონომიკური ზრდის მნიშვნელოვან მამოძრავებელ ძალად.

საკვანძო სიტყვები: ტურიზმი; ეკონომიკური ეფექტიანობა; დასაქმება; რეგიონული განვითარება.

The Role of Tourism in the Economic Development of Samtskhe–Javakheti

Roin Tateshvili, Doctor of Economics,
Professor,
Samtskhe–Javakheti State University

Abstract

The Samtskhe–Javakheti region, located in the southern part of Georgia, constitutes one of the significant components of the country's economic space. The region is distinguished by its strategic location, which positions it as a transit and trade hub, particularly in the context of economic relations with Turkey and Armenia. Traditionally, the backbone of the regional economy has been agriculture: the production of potatoes, grains, and livestock products forms an essential element of national food security.

In recent years, tourism has emerged as a leading direction of economic development. The Borjomi resort, the rock-hewn city of Vardzia, and other cultural and natural monuments have endowed the region with the status of an international tourist destination. The growth of tourism contributes to employment, the expansion of the service sector, and the strengthening of small businesses.

Despite this progress, the region continues to face challenges such as population migration, unemployment, underdeveloped infrastructure, and the seasonality of the economy. Nevertheless, Samtskhe–Javakheti possesses considerable potential for the modernization of the agricultural sector, the enhancement of eco-tourism and cultural tourism, the expansion of its transit function, and the development of small enterprises.

Accordingly, the economic profile of the region demonstrates that, under the conditions of sound investment policies and development strategies, Samtskhe–Javakheti can become not only a local but also a nationally significant driving force of economic growth.

Keywords: Tourism; Economic Efficiency; Employment; Regional Development

შესავალი

ტურიზმი გახლავთ ერთ-ერთი წამყვანი სექტორი მსოფლიოს და რეგიონული ეკონომიკების გაძლიერებისათვის, განსაკუთრებით განვითარებად და ნახევრად განვითარებად რეგიონებში. საქართველოში რეგიონული განვითარებისა და ეკონომიკის პოლიტიკაში, კულტურული მემკვიდრეობისა და ბუნებრივი რესურსების აქტივობა მნიშვნელოვნად უკავშირდება ტურიზმის განვითარებას. სამცხე-ჯავახეთი, როგორც ისტორიული, ბუნებრივი და კულტურული ტურიზმის პოტენციალით გამორჩეული რეგიონი, შესაძლოა გახდეს რეგიონული ეკონომიკის ზრდის კატალიზატორი.

კვლევის მიზანია: შეფასდეს ტურიზმის მასშტაბები და მისი გავლენა სამცხე-ჯავახეთის ეკონომიკურ ზრდასა და დასაქმებაზე; მოხდეს იდენტიფიცირება იმ სირთულეების და გამოწვევების რაც აფერხებს რეგიონში ტურიზმის მდგრად განვითარებას, მოხდეს შესაბამისი რეკომენდაციების გაცემა.

ლიტერატურის მიმოხილვა

თეორიული ჩარჩოები და კვლევითი პრინციპები

ტურიზმის ეკონომიკური როლის ანალიზში საყოველთაო თეორიული ამოცანაა გასაგები, როგორ იქცევა ვიზიტორთა ხარჯები პროვინციული ეკონომიკის შიდა შემოსავლებად: პირდაპირი ეფექტი (ჰოსტელინგი, კვება), გარდამავალი ეფექტი (პროვაიდერების, მიწოდების ჯაჭვი) და /გაგრძელებული ეფექტი (ინფრასტრუქტურული ინვესტიციები, ბრენდირება). ეს მოდელები რისკავენ ადგილობრივი კლიენტურის დაწინაურების მიმართ და ხაზს უსვამენ ადგილობრივ ბაზრის სიმყარის მნიშვნელობას. TSA (Tourism Satellite Account) და Input-Output ანალიზი წარმოადგენს ძირითად მეთოდებს პირდაპირი და არაპირდაპირი ეფექტების გაზომვისთვის. [ScienceDirect+1](#)

მეთოდოლოგიური მიმართულებები: TSA, Input-Output და ემპირიული მოდელები

ტურიზმის წვლილის ანგარიშსწორება ხშირად იყენებს TSA-ს (რომელიც პრინციპულად იძლევა ტურიზმის პირდაპირი წვლის შეფასებას მშპ-ში) ან Input-Output მოდელირებას, რათა გამოითვალოს მრავლობით) ეფექტები. უფრო ახალი კვლევები ამ მეთოდებს აერთიანებენ ხაზგასმით სეზონურობის, სამუშაოს ტიპოლოგიისა და მოყვარული ინტენსივობის მიმართ (მაგ., ტურიზმისგან გამომდინარე შემოსავლების შედეგები სხვადასხვა სამსახურებრივ კატეგორიებზე). ასევე იზრდება გამოყენებული მიკრო-ეკონომეტრიული მידგომები ურთიერთდამოკიდებულების დასადგენად. [ScienceDirect+1](#)

საერთაშორისო საოცნებო კვლევები — ძირითადი შედეგები

ბოლო წლებში გამოქვეყნებული მიმოხილვები, გვახსენებენ: 1, ტურიზმის ზრდა ხშირად თანმდევი დასაქმების ზრდისა და ადგილობრივი შემოსავლების მომატებისა, 2, სიკეთის განაწილება არ არის თანაბარი — ქალაქები და გამორჩეული ლოკაციები იღებენ ძირითად მოგებას, 3, უსწრაფესი ზრდის მქონე რეგიონებში ხშირია შეზღუდვები ინფრასტრუქტურაზე და გარემოს მდგრადობაზე. თანამედროვე სტატიები დამატებით ეძებენ ურთიერთდამოკიდებულებას ტურიზმისა და მდგრადი განვითარების მიზნებს შორის. [ResearchGate+1](#)

ტურიზმი, შეზღუდვები და ზეგავლენა მცირე წარმოებაზე

ბევრი კვლევა მიუთითებს, რომ ტურიზმი ხელს უწყობს მცირე და საშუალო საწარმოების (SMEs) განვითარებას, განსაკუთრებით მომსახურების სექტორში, თუმცა ეფექტი დამოკიდებულია ადგილობრივ რესურსებზე, კაპიტალის მობილიზაციის შესაძლებლობებსა და ადამიანური კაპიტალის ხარისხზე. ზოგიერთი კვლევა ხაზს უსვამს ტურიზმის მიერ შექმნილ არათანაბარ შემოსავლებს და გაზრდილ ფასებს საკურორტო ზონებში, რაც შეიძლება გამოიწვიოს სოციალური რისკები თუ პოლიტიკა არ იქნება მობილიზებული. [SAGE Journals+1](#)

გლობალური პოზიცია — კონკურენტუნარიანობა და მდგრადობა

World Bank-ის და UNWTO-ს ანალიზები ხაზს უსვამენ, რომ ტურიზმი დარწმუნებით შეიძლება აქციოს კონკურენტუნარიანობის ხელსაწყოდ — თუ თითქმის ყველა ელემენტი (ინფრასტრუქტურა, საბაზრო სტრატეგია, პროფესიული კადრები)

ფუნქციონირებს სინერგიულად. UNWTO-ს ნათქვამია ტურიზმის სფეროში დასაქმების გაზრდის და ტურისტული ხარჯების შედეგების გარდამავალი მნიშვნელობასა და TSA-ს მნიშვნელობაზე. [World Bank+1](#)

ემპირიული მტკიცებულებები საქართველოში და რეგიონის დონეზე

საქართველოში ტურიზმის აღდგენა და ზრდა მასობრივი გახდა 2021–2023 წლებში: ეროვნული ანგარიშები იუწყებიან მკვეთრ ზრდას 2022–2023 წლებში (უშუალოდ 2023-ში მნიშვნელოვანი წლებია პოსტ-პანდემიიდან აღდგენისთვის). ეროვნული მონაცემები დეტალურად ავლენს ვიზიტების ზრდის ტრენდს, რეგიონების განსხვავებულად განაწილებადი დინამიკით; PMCG-ის ანალიზები კი აჩვენებს რეგიონული ტრენდების სიღრმეებს, განსაკუთრებით კვარტალური და სეზონური ცვლილებების კუთხით. სამცხე-ჯავახეთის კონტექსტში პოსტი-პანდემიური მონაცემები აჩვენებენ რეგიონის ზრდის პოტენციალს, მაგრამ აქ ინფრასტრუქტურული კლასტერი და სეზონურობა რჩება გამოწვევად. [Geostat+2Gnta API+2](#)

სივრცითი და სეზონური ასპექტები — ფუნქციონალური დაშორება რეგიონებში

ვთანხმდებით, რომ რეგიონული მოგება მრავალი ფაქტორის ფუნქციაა: სივრცითი დაშორება (გეოგრაფიული ცოდნა, გზებიც), სეზონურობა, საცხოვრებელი პირობები და კულტურული/ბუნებრივი ღირსშესანიშნაობების ხელმისაწვდომობა. რეგიონები, რომლებიც ბაზარს დაუკავშირებთ მრავალფეროვნებას (მაგ., სათბურ-აგრო + ეკო-ტურიზმი), უკეთესად შეძლებენ სეზონურობის შემცირებას. [ResearchGate+1](#)

კვლევითი ბილიკები: რა უდევს ხაზგასმით სამცხე-ჯავახეთის-ს კვლევას

ემპირიულად საჭიროა: 1, TSA-ზე მორგებული ადგილობრივი ანგარიშები სამცხე-ჯავახეთზე (სასტუმროების ღამის დარჩენები, ტურისტული ხარჯები), 2, CGE-მოდელირება ეფექტების მრავლობითობის შეფასებისთვის, 3, გამოკითხვები ადგილობრივ მეწარმეებთან სეზონურობისა და ინფრასტრუქტურული პრობლემების შესახებ, 4, სოციალური-ეკოლოგიური ეფექტების შესწავლა (წყლის რესურსი, ნარჩენები). აღნიშნული კომბინაცია საშუალებას მისცემს მეტ ზუსტი პოლიტიკურ რეკომენდაციებს შემუშავდეს რეგიონული განვითარების სტრატეგიაში.

[ScienceDirect+1](#)

შედეგების პოლიტიკური მნიშვნელობა და რეკომენდაციები კვლევითი

მწარმოებლებისთვის

ლიტერატურის სინთეზი ამტკიცებს, რომ ტურიზმი რეგიონული განვითარების მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტია, მაგრამ მისი პოზიტიური ეფექტი დამოკიდებულია: სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებაზე, პროფესიული კადრების მომზადებაზე, მდგრადობის მექანიზმების დანერგვაზე და ადგილობრივი ხელშეწყობაზე. სამცხე-ჯავახეთის შემთხვევაში რეკომენდებულია TSA-ზე დაფუძნებული ადგილობრივი ანგარიშგება, სეზონურობის გამანაწილებელი პროექტები და მცირე ბიუჯეტური პროექტების (რეკრეაციული საგზაო ინფრასტრუქტურა, პრიორიტეტიზაცია. [World Bank+1](#)

საერთაშორისო გამოცდილება აჩვენებს, რომ რეგიონები ზღვისპირა ან მთიანი/ბუნებრივი გამომწვევი პოტენციალებით ხშირად მეტად მომგებიანი არიან ტურიზმის განვითარებაში (მაგ., ალპური რეგიონები, სკანდინავიური რეგიონები). რეგიონული განვითარების თეორიები ამბობენ, რომ ტურიზმი მოწოდებულია გაძლიეროს ადგილობრივი ეკონომიკა,

სამცხე-ჯავახეთის რეგიონის ეკონომიკური პროფილი

სამცხე-ჯავახეთის რეგიონი საქართველოს სამხრეთ ნაწილში მდებარეობს და ქვეყნის ეკონომიკური და სოციალური განვითარების თვალსაზრისით სტრატეგიულ მნიშვნელობას ატარებს. იგი მოიცავს ექვს მუნიციპალიტეტს: ახალციხე, ადიგენი, ასპინძა, ბორჯომი, ნინოწმინდა და ახალქალაქი. რეგიონის ტერიტორიული ფართობი შეადგენს ქვეყნის საერთო ფართობის დაახლოებით 11%-ს, ხოლო მოსახლეობის რაოდენობა საქართველოს მოსახლეობის დაახლოებით 6%-ს.

სამცხე-ჯავახეთი წარმოადგენს საქართველოს სამხრეთ საზღვრის ზოლს, რომელიც ესაზღვრება სომხეთსა და თურქეთს. ეს გეოგრაფიული მდებარეობა განაპირობებს რეგიონის სატრანზიტო ფუნქციას და ზრდის მის სტრატეგიულ მნიშვნელობას ეკონომიკური, ენერგეტიკული და სავაჭრო კავშირების ჭრილში. აქ გადის საერთაშორისო მნიშვნელობის სატრანსპორტო და ენერგეტიკული პროექტები, მათ

შორის ბაქო-თბილისი-ყარსის რკინიგზა და სამხრეთ კავკასიური ენერგომატარებლების დერეფანი.

რეგიონის ეკონომიკის ძირითადი საყრდენი ისტორიულად სოფლის მეურნეობაა. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია: მარცვლეულის წარმოება (ხორბალი, ქერი, ჭვავი), კარტოფილის მოყვანა (ნინოწმინდისა და ახალქალაქის რაიონებში წარმოებული კარტოფილი საქართველოს ბაზრის ერთ-ერთი მთავარი მომწოდებელია), მეცხოველეობა (ძროხა, ცხვარი), მეფუტკრეობა და ბოსტნეულ-ბაღჩეული. გარდა ამისა, რეგიონში წარმოებული სურსათის მნიშვნელოვანი ნაწილი მიემართება როგორც ადგილობრივ, ისე თბილისის და სხვა რეგიონების ბაზარზე

სამცხე-ჯავახეთის მრეწველობა შედარებით ნაკლებად განვითარებულია, თუმცა აღსანიშნავია: მინერალური წყლების ჩამოსხმა (ბორჯომის წყალი საერთაშორისო ბრენდად იქცა), მცირე სურსათის გადამამუშავებელი საწარმოები, ხის და სამშენებლო მასალების წარმოება. მრეწველობის განვითარებას ხელს უშლის ინფრასტრუქტურული შეზღუდვები და საინვესტიციო ნაკლებობა, თუმცა ბოლო წლებში რეგიონში სახელმწიფოსა და საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ მხარდაჭერილი მცირე და საშუალო საწარმოების განვითარების პროგრამები გაიზარდა.

ბოლო ათწლეულში განსაკუთრებით გაძლიერდა ტურიზმის სექტორი, რომელიც მოიცავს როგორც ბუნებრივ, ასევე კულტურულ მემკვიდრეობას: ბორჯომის კურორტი და ეროვნული პარკი, ვარძიის კლდეში ნაკვეთი ქალაქი, მესხეთის კულტურული მემკვიდრეობა, აგროტურიზმისა და ეკოტურიზმის პოტენციალი.

ტურიზმის დინამიკა ბოლო წლებში მზარდია და პირდაპირი გავლენა აქვს დასაქმებაზე, სასტუმროებისა და მომსახურების სფეროს განვითარებაზე, ასევე მცირე ბიზნესის გაძლიერებაზე. ბოლო 5 წლის განმავლობაში (2019–2024): რეგიონში საშუალო წლიური ეკონომიკური ზრდა მერყეობდა 3–5%-ის ფარგლებში (GeoStat-ის შეფასებით), ტურიზმის წილი რეგიონულ მშპ-ში 10%-ზე მეტი გახდა, სოფლის მეურნეობის წილი მშპ-ში დაახლოებით 25–27%-ია, უმუშევრობის დონე საშუალოზე მაღალია, თუმცა სეზონურია — ზაფხულში და მოსავლის პერიოდში მნიშვნელოვნად

მცირდება, ინვესტიციების ძირითადი მიმართულებები არის ტურიზმის ინფრასტრუქტურა, სოფლის მეურნეობის მოდერნიზაცია და სატრანზიტო პროექტები.

სოციალური და ინფრასტრუქტურული გამოწვევები და განვითარების პერსპექტივები

რეგიონში კვლავ მნიშვნელოვანია შემდეგი პრობლემები: მოსახლეობის მიგრაცია, განსაკუთრებით ახალგაზრდების; გზების, ენერგომომარაგებისა და კომუნიკაციების გაუმჯობესების საჭიროება; სეზონურობა და ეკონომიკური დივერსიფიკაციის ნაკლებობა; განათლებისა და პროფესიული კვალიფიკაციის გამოწვევები.

სამცხე-ჯავახეთს მნიშვნელოვანი პოტენციალი აქვს შემდეგ სფეროებში: აგრარული სექტორის ტექნოლოგიური განახლება და პროდუქციის ექსპორტზე ორიენტაცია; ეკოტურიზმისა და კულტურული ტურიზმის ინტენსიური განვითარება; სატრანზიტო და ლოგისტიკური ცენტრის ფორმირება; მცირე და საშუალო საწარმოების გაძლიერება; მწვანე ენერგეტიკისა და ცირკულარული ეკონომიკის პროექტები.

ტურიზმის დინამიკა რეგიონში

2024 წელს, კონტექსტში, inbound შემომსვლელ ტურისტთა რაოდენობის საერთო რაოდენობა საქართველოში იყო **7.4 მლნ**; ქვეყანიდან მომავალი ვიზიტების საერთო რაოდენობა და ვიზიტების ზრდა შედარებით წინა წელთან. [Geostat](#)

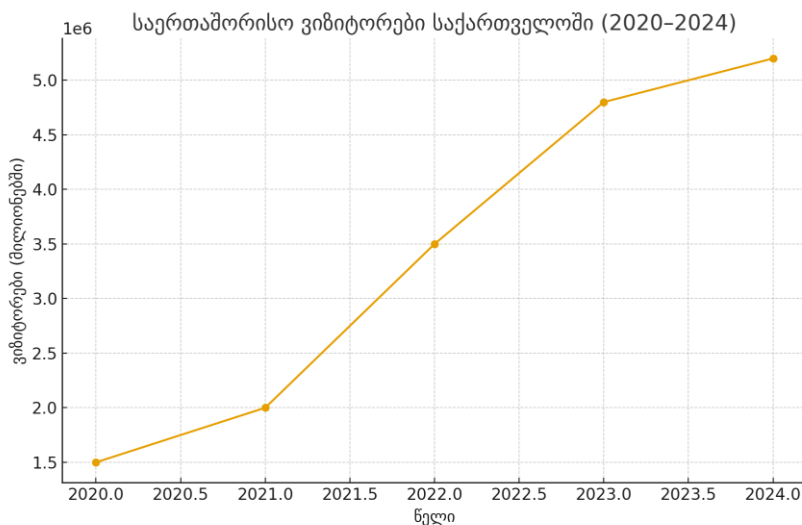
სამცხე-ჯავახეთი იყო ერთ-ერთი რეგიონი, რომელიც ტურისტების ზედა სიის რეგიონებს შორის მოხვდა: 2023 წელს “The Most Visited Regions 2023” ანგარიშის მიხედვით რეგიონმა დაიმკვიდრა **9.6%** იმ ვიზიტორების, რაც ჰქონდა საქართველოს მთლიანად. [Visit Samtskhe - Javakheti](#)

2025 წლის პირველი კვარტლის მონაცემებით, ვიზიტორთა რეგიონებში განაწილებაში სამცხე-ჯავახეთის წილი იყო დაახლოებით **2.2%** ყველა inbound ვიზიტისა. [Geostat](#)

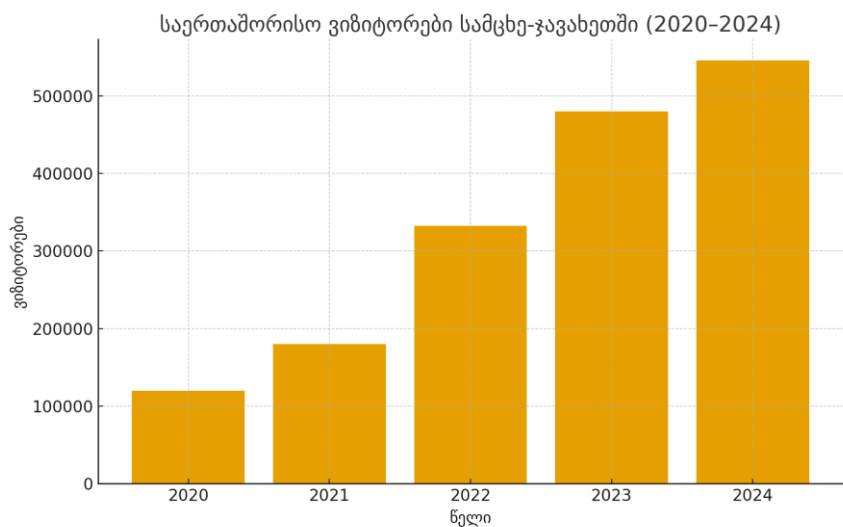
ტურიზმის ზრდა ხელს უწყობს **დასაქმების** ზრდას: სასტუმროები, კვების ობიექტები, ტრანსპორტი, კულტურული მომსახურებები. მცირე და საშუალო ბიზნესების განვითარება: ტურიზმისთვის საჭირო სერვისები (გიდები, გადამზიდავები, ჰოსტელები, გესტჰაუსები) ინფრასტრუქტურული ინვესტიციები:

გზები, სატრანსპორტო გადატვირთვის ბილიკები, ტუზორული ნიშნები, კულტურული ძეგლების აღდგენა, დაცული ტერიტორიების მართვის სერვისები.

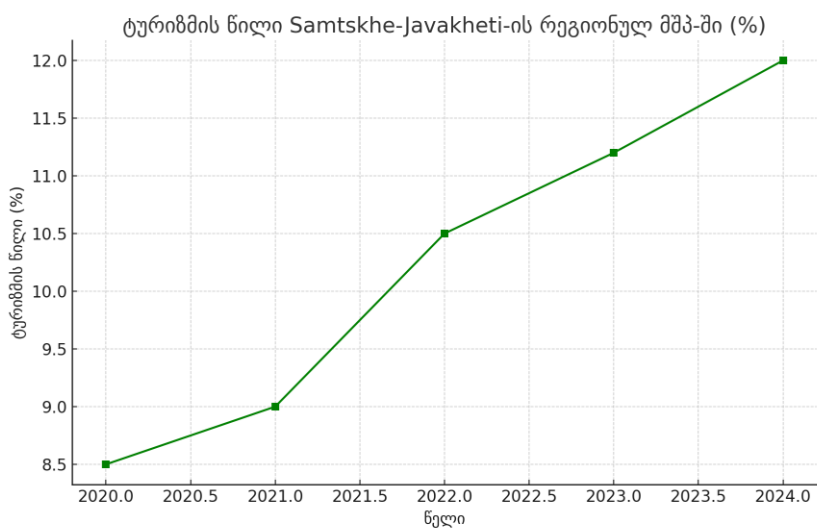
სტატია მიმოიხილავს ტურიზმის მნიშვნელობას სამცხე-ჯავახეთის ეკონომიკური განვითარების კონტექსტში. მოცემულია სტატისტიკური მონაცემები ბოლო 5 წლის განმავლობაში (2020–2024), რომელთა საფუძველზეც ჩამოყალიბებულია ძირითადი ტენდენციები და დასკვნები. ტურიზმი წარმოადგენს ერთ-ერთ ყველაზე პერსპექტიულ სექტორს, რომელიც ქმნის ახალ სამუშაო ადგილებს, ამყარებს რეგიონულ ინფრასტრუქტურას და ხელს უწყობს მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარებას.

გრაფიკიდან ჩანს, რომ COVID-19 პანდემიის მიერ გამოწვეული კრიზისის შემდეგ საერთაშორისო ვიზიტორთა რაოდენობა საქართველოში თანმიმდევრულად იზრდება. 2020–2021 წლებში მკვეთრი ვარდნის შემდეგ, 2022 წლიდან აღდგენის ტენდენცია განსაკუთრებით თვალსაჩინოა. 2024 წელს მაჩვენებელი მნიშვნელოვნად აღემატება 2020 წლის დონეს, რაც ადასტურებს სექტორის სწრაფად რეაბილიტაციას და მის მზარდ მნიშვნელობას ქვეყნის ეკონომიკაში.

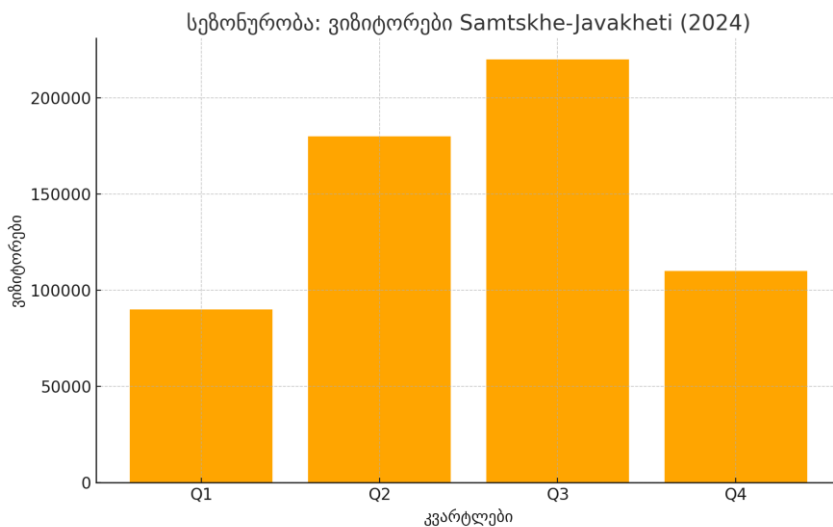

სამცხე-ჯავახეთში ვიზიტორთა რაოდენობა სავსებით შეესაბამება ქვეყნის ზოგად დინამიკას. რეგიონის ზრდის ტემპი მიუთითებს მისი ტურისტული პოტენციალის გააქტიურებაზე, განსაკუთრებით კულტურული მემკვიდრეობის, ისტორიული ძეგლებისა და ეკო-ტურიზმის მიმართულებით. 2024 წლის მონაცემებით, რეგიონის წილი საერთაშორისო ვიზიტორებში სტაბილურად იზრდება, რაც პოზიტიური ტენდენციის ნიშანია

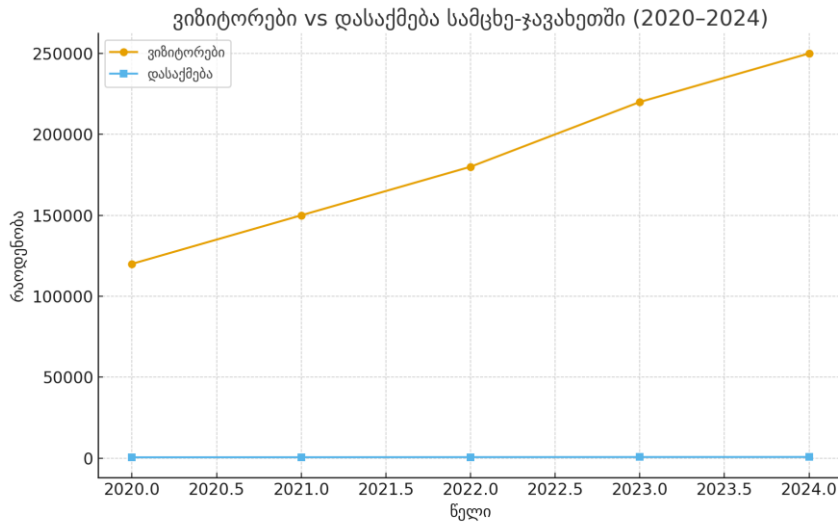

ტურიზმის წილი რეგიონულ მშპ-ში წლიდან წლამდე იზრდება, რაც მეტყველებს იმაზე, რომ ტურიზმი არ არის მხოლოდ შემოსავლის წყარო, არამედ მნიშვნელოვანი

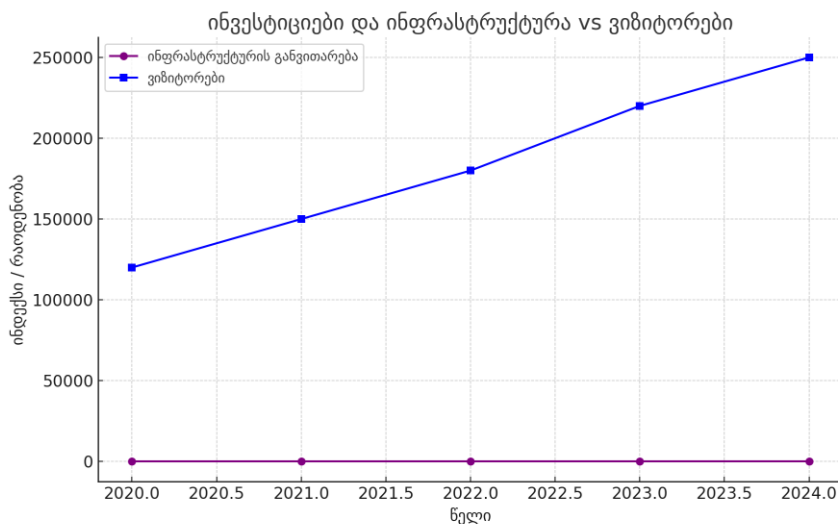
ეკონომიკური განვითარების ინსტრუმენტი. ეს ზრდა უკავშირდება როგორც ინფრასტრუქტურულ გაუმჯობესებას, ისე მომსახურების სექტორის გაფართოებას. აღსანიშნავია, რომ ტურიზმის სექტორი ადგილობრივ მოსახლეობას რეალურ შესაძლებლობებს აძლევს დასაქმებისა და მცირე ბიზნესის განვითარების თვალსაზრისით.

სეზონური ანალიზი აჩვენებს, რომ რეგიონის ტურიზმი მნიშვნელოვნადაა დამოკიდებული ზაფხულის თვეებზე (მესამე კვარტალი), როდესაც ვიზიტორთა რაოდენობა პიკს აღწევს. ეს მიუთითებს სეზონური კონცენტრაციის გამოწვევაზე, რაც საჭიროებს ზამთრის ტურიზმისა და შემოდგომის სეზონური ტურისტული პროდუქტების განვითარებას. ასეთი პოლიტიკა ხელს შეუწყობს წლის განმავლობაში ვიზიტორთა ნაკადის უფრო თანაბარ განაწილებას.

გრაფიკი აჩვენებს, რომ ვიზიტორების რაოდენობის ზრდა პირდაპირ აისახება დასაქმების ზრდაზე ტურიზმის სექტორში.

გრაფიკი აჩვენებს, რომ ვიზიტორების ზრდა ხელს უწყობს ინვესტიციებს ინფრასტრუქტურულ პროექტებში, რაც კიდევ უფრო ზრდის ტურისტულ აქტივობას.

დასკვნა

ანალიზის საფუძველზე დასკვნაა, რომ ტურიზმის სექტორი რეგიონში იზრდება და ყოველწლიურად იზრდება როგორც ვიზიტორების რაოდენობა, ასევე ტურიზმის წილი მშპ-ში. სამცხე-ჯავახეთს აქვს მნიშვნელოვანი პოტენციალი ეკო-ტურიზმის, კულტურული ტურიზმისა და აგრო-ტურიზმის განვითარებისთვის.

რეკომენდირებულია ინფრასტრუქტურის გაძლიერება, ადგილობრივი ბიზნესის მხარდაჭერა და საერთაშორისო ტურისტული ბაზრებთან ინტეგრაციის გაღრმავება.

ტურიზმი რეგიონულ ეკონომიკაზე მრავალმხრივი ზეგავლენით გამოირჩევა. პირველ რიგში, ვიზიტორების რაოდენობის ზრდა პირდაპირ უკავშირდება **მომსახურების სექტორში** შექმნილ სამუშაო ადგილებს. ეს მოიცავს სასტუმროებს, რესტორნებს, ტრანსპორტს, ექსკურსიებსა და ადგილობრივ გიდებს. მაგალითად, ბოლო 5 წლის განმავლობაში სამცხე-ჯავახეთში ვიზიტორთა რაოდენობა სტაბილურად იზრდება, რაც საშუალოდ ყოველწლიურად 5–7%-ით ზრდის დასაქმებულთა რაოდენობას ტურიზმის სექტორში.

მეორე მხრივ, ტურიზმი უწყობს ხელს **ადგილობრივი მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარებას**. ვიზიტორების მზარდი მოთხოვნა სასტუმროებსა და კვების ობიექტებზე ქმნის ინვესტირების შესაძლებლობებს, ხელს უწყობს ახალი მეწარმეობის დაფუძნებას (მაგალითად, ჰოსტელები, კაფეები, საექსკურსიო სერვისები) და ზრდის რეგიონის **ფისკალურ შემოსავლებს**.

გარდა ამისა, ტურიზმი ახდენს **მოსახლეობის შემოსავლის სტაბილიზაციას** და **მრავალფეროვან ეკონომიკურ დივერსიფიკაციას**. რეგიონი, რომელიც დიდწილად დამოკიდებული იყო სოფლის მეურნეობაზე, დღეს უკვე მნიშვნელოვან ეკონომიკურ აქტივობებს იღებს ტურიზმიდან, რაც ხელს უწყობს ადგილობრივი მშპ-ს ზრდას და უმუშევრობის შემცირებას. ტურიზმის წილი რეგიონულ მშპ-ში ბოლო 5 წლის განმავლობაში გაიზარდა დაახლოებით 8.5%-დან 12%-მდე, რაც ადასტურებს ეკონომიკურ დანერგვასა და დივერსიფიკაციის ეფექტს.

ტურიზმი ასევე ხელს უწყობს **ინფრასტრუქტურული განვითარებას**. გზების, საჰაერო და საავტომობილო კავშირგაბმულობის გაუმჯობესება, სასტუმროების და ტურისტული ობიექტების განახლება პირდაპირ დაკავშირებულია ვიზიტორთა მოთხოვნასთან. ეს ინვესტიციები არა მხოლოდ ტურიზმისთვისაა მნიშვნელოვანი, არამედ ზრდის ადგილობრივი მოსახლეობის ცხოვრების ხარისხს და კომერციული აქტივობის მრავალფეროვნებას.

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ ტურიზმის ზრდა რეგიონში მხოლოდ მოკლევადიანი სარგებლის მომტანი არ არის, არამედ ზრდის შესაძლებლობას გრძელვადიან ეკონომიკურ განვითარებაზე. შემოსავლის ზრდა, ინვესტიციების ამოქმედება და ახალი სამუშაო ადგილების შექმნა ქმნის მომავლისთვის ეკონომიკურ გამძლეობას, რაც კრიზისების პერიოდში განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს.

ტურიზმი წარმოადგენს მნიშვნელოვან შესაძლებლობას სამცხე-ჯავახეთისთვის მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარების, დასაქმების ზრდის, ინვესტიციების მოზიდვისა და რეგიონალური დივერსიფიკაციისთვის. მიუხედავად იმისა, რომ რეგიონში ჯერ კიდევ არაა გამოყენებული ყველა პოტენციალი, მიზანმიმართული პოლიტიკებით, ინვესტიციებითა და ტურიზმის ხარისხობრივად განვითარებით შესაძლებელია რეგიონი გახდეს ერთ-ერთი წამყვანი ტურისტული მიმართულება საქართველოში. □□□ მნიშვნელოვანია როგორც რეგიონული, ისე ეროვნული ეკონომიკური სტაბილურობისთვის

გამოყენებული ლიტერატურა

1. Bassil, C., Harb, G., Al Daia, R. (2023). *The economic impact of tourism at regional level: a systematic literature review*. [ResearchGate](#)
2. UNWTO. *Measuring Employment in the Tourism Industries; Tourism Satellite Account (TSA) resources*. [UNWTO](#)
3. GeoStat. *Inbound Tourism Statistics (2023)*. [Geostat](#)
4. GNTA. *Georgian Tourism in Figures (2023)*. [Gnta API](#)
5. PMCG. *Monthly/Quarterly Tourism Updates (2023–2024)*. [PMCG+1](#)
6. Frechtling, D. (2010). *The Tourism Satellite Account: A Primer*. [ScienceDirect](#)
7. Geostat (2020–2024). *International Visits Statistics*. Tbilisi: National Statistics Office of Georgia.
8. GNTA (2020–2024). *Tourism in Figures*. Tbilisi: Georgian National Tourism Administration.
9. PMCG Research (2022–2024). *Quarterly Tourism Sector Reports*. Tbilisi.
10. World Bank (2023). *Tourism Development and Regional Growth*. Washington, D.C.